

ห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก วันวาน วันนี้ และพรุ่งนี้

ยุพิน จันทรเจริญสิน

ห้องสมุดสถาบันภาษา อายุ 36 ปี

จะเป็นไปได้หรือ

สถาบันภาษาอายุ 30 ปี เท่านั้น

หลายๆ คนคงจะไม่ทราบว่า ในการก่อตั้งสถาบันภาษาโดยคำสั่งคณะปฏิวัติ ปี พ.ศ. 2520 นั้น ได้มีการโอนหน่วยงานจากภายนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาไว้ในองค์กรใหม่นี้ด้วย นั่นก็คือ สถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งในการนี้ได้ผนวกห้องสมุดทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอน การค้นคว้า การวิจัยศาสตร์ด้านนี้ที่สมบูรณ์มาไว้ด้วยกัน นับแต่นั้นมาได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก ในปัจจุบัน

ห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก

ปี พ.ศ. 2524 ห้องสมุดสถาบันภาษา ซึ่งแต่เดิมยังไม่มีชื่อเรียกเฉพาะได้รับการตั้งชื่อว่า “ห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก” เพื่อเป็นที่ระลึกและเป็นเกียรติแก่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณินี สาคริก อดีตรองผู้อำนวยการ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่ง

ยุพิน จันทรเจริญสิน (อ.ม. บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ปัจจุบัน ข้าราชการเกษียณ บรรณารักษ์เชี่ยวชาญ 9

ที่ปรึกษาพิเศษทางการสร้างฐานข้อมูลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษาศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อดีต บรรณารักษ์สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณารักษ์ศูนย์สารสนเทศนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองผู้อำนวยการศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการก่อตั้งสถาบันภาษา อีกทั้งยังมีความรัก ความผูกพันกับสถาบัน เมื่ออาจารย์เสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถชน ทางครอบครัวของอาจารย์ได้มอบหนังสือทางด้าน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่อาจารย์สะสมไว้ให้กับห้องสมุด สถาบันภาษาจึงได้ตั้งชื่อห้องสมุดตามชื่อของอาจารย์ว่า “ห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก”

มีอะไรในห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก

ห้องสมุด ดร. พรรณินี สาคริก เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 36 ปีของการก่อตั้งห้องสมุด จึงเป็น 36 ปี แห่งการสั่งสมหนังสือ สิ่งตีพิมพ์ และไมตีพิมพ์ (printed และ non-printed materials) ซึ่งรวมถึงหนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด วารสาร ตลอดจนแถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ รูปภาพ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ดิจิทัล และวัสดุการศึกษาต่างๆ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ห้องสมุดสถาบันภาษาในยุคก่อตั้ง

ห้องสมุด โชคดีที่ไม่เคยประสบปัญหาด้านงบประมาณเลยนับแต่ก่อตั้งมา ไม่ว่าจะเป็นยุคที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือเมื่อโอนมาสังกัดกับสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในอดีตเมื่อมีการจัดตั้งสถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นหน่วยงานระดับชาติที่จะดูแลและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศนั้น คณะผู้ดำเนินการเห็นความสำคัญของการมีห้องสมุดไว้เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงของทั้งผู้สอนและผู้เรียน จึงได้มีการกำหนดไว้ อย่างชัดเจนว่า ในโครงสร้างองค์กรจะต้องมีห้องสมุดอยู่ด้วย เพื่อทำหน้าที่จัดหา จัดเก็บหนังสือ ตำรา วารสาร หนังสืออ้างอิงต่างๆ (References) โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (TEFL) ตลอดจนแถบบันทึกเสียง บันทึกภาพ ภาพยนตร์ และสไลด์ ห้องสมุดยังได้รับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเต็มที่จากมูลนิธิฟอร์ด (Ford Foundation) อีกทั้งยังมีผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ จากมูลนิธิมาประจำที่ศูนย์ฯ เพื่อให้คำแนะนำช่วยคัดเลือกและจัดหาหนังสือ ตำรา วารสารวิชาการ โดยไม่ต้องกังวลเรื่องงบประมาณ

ไม่ว่าราคาจะสูงเพียงไร ถ้ามีคุณค่าห้องสมุดจะต้องมี “เราจึงบ เราจะต้องจัดหาเอามาไว้อย่างน้อยจะต้องมี 1 เล่ม ไว้ให้ใช้ในประเทศไทย ที่อื่นซื้อไม่ได้ เราซื้อได้” นั่นคือ คำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญที่ดูแลห้องสมุดให้ไว้เป็นนโยบายการจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุด หนังสือสาขาต่างๆ ที่ห้องสมุดยุคแรกจัดหามาเน้นเน้นการวิจัยในสาขาภาษาศาสตร์ ซึ่งรวมถึงภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) ภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistics) สัทศาสตร์ (Phonetics) และ การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (TEFL)

เนื่องจากวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการจัดตั้งศูนย์ระดับชาตินี้คือการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับต่าง ๆ ในประเทศไทย ห้องสมุดในยุคแรกนี้จึงมีแบบทดสอบต่างๆ จากสถาบันหลายแห่งทั้งในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ มีการสั่งแบบเรียนต่างชนิด ต่างระดับ เข้ามาทดลองใช้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแบบเรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Individualization) เช่น Jacaranda Press (ประถมศึกษา) และ SRA Reading Laboratory (ใช้เพื่อปรับระดับภาษาอังกฤษ สำหรับนิสิต นักศึกษา ที่ความรู้ภาษาอังกฤษไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังมีหนังสือเกี่ยวกับการแปลที่มีความสมบูรณ์พอที่จะใช้อ้างอิง เพื่อสร้างตำราทางการแปลอีกด้วย

วารสารนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งประเภทหนึ่งสำหรับห้องสมุดเพื่อการวิจัย (Research Library) ในการประเมินค่าห้องสมุด ตัวชี้วัดที่สำคัญและมีค่าสูงก็คือวารสาร ซึ่งในการจัดหาวารสารนั้นห้องสมุดพิจารณาคุณภาพก่อนปริมาณเสมอ ห้องสมุดสถาบันภาษามีวารสารหลักที่สำคัญในสาขาวิชาที่สามารถกล่าวได้ว่าสมบูรณ์ และยิ่งกว่านั้นห้องสมุดยังรับวารสารบางฉบับตั้งแต่ฉบับที่ 1 ต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน เช่น TESOL Quarterly, Foreign Language Annuals, RELC Journal English Language Teaching Journal ซึ่งมีย้อนไปถึงปีค.ศ. 1936 ก่อนจะตั้งศูนย์ฯ ในปี ค.ศ. 1971 เสียอีก นอกจากวารสารที่มีประวัติอันยาวนานดังกล่าว ห้องสมุดสถาบันภาษายังมีวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ เช่น การใช้ IT ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไว้ให้ใช้อ้างอิงอีกด้วย

ห้องสมุดสถาบันภาษา ดร. พรรณี สาคริก

เมื่อโอนมาสังกัดสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเภทของหนังสือที่จัดเก็บไว้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ หนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องกับสัตวศาสตร์และภาษาศาสตร์ส่วนหนึ่งถูกแบ่งไปกับอาจารย์ของสถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษที่โอนไปสังกัดกับภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ ดังนั้นหนังสือในห้องสมุดสถาบันภาษา ดร. พรรณี สาคริก จึงเปลี่ยนเป็นหนังสือประเภทแบบเรียนและแบบฝึกหัดเพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดกลุ่มใหม่ ที่ส่วนใหญ่คืออาจารย์สถาบันภาษาที่มีหน้าที่หลักคือการสอนภาษาอังกฤษให้แก่บัณฑิตจุฬาฯ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีการจัดหาหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีคุณค่า ให้อาจารย์ใช้สำหรับการค้นคว้า วิจัยเพื่อการเรียนการสอน และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้

ห้องสมุด ดร. พรรณี สาคริก สู่ยุคดิจิทัล

ในช่วงทศวรรษ 1980-1990 การเข้าถึงข้อมูลในห้องสมุดเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งห้องสมุดทุกแห่งในจุฬาฯ ช่วงปลายทศวรรษ 1980 ต่อ 1990 มีการเตรียมตัวเข้าสู่ยุคห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ทั้งด้านบุคลากรและข้อมูลต่างๆ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) ห้องสมุด ดร. พรรณี สาคริก ได้พัฒนาเป็นห้องสมุดอัตโนมัติอย่างสมบูรณ์แบบแห่งแรกของจุฬาฯ ซึ่งหมายถึงของประเทศด้วย นั่นคือข้อมูลหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดถูกบันทึกเข้าฐานข้อมูลออนไลน์แทนการพิมพ์ในการ์ด ทำให้การค้นหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุดสะดวกขึ้น ผู้ใช้บริการเพียงพิมพ์ ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อเรื่อง หรือคำสำคัญ (Key word) หรือ หัวเรื่อง (Subject Heading) ก็สามารถสืบค้นทรัพยากรต่างๆ ในห้องสมุดทุกแห่งในจุฬาฯ ได้จากที่เดียว ในส่วนของผู้ใช้บริการก็ได้มีการบันทึกเป็นฐานข้อมูลอย่างสมบูรณ์เช่นกัน โดยผู้ใช้บริการสามารถใช้บัตรใบเดียวยืม-คืนหนังสือได้จากห้องสมุดทุกแห่งในจุฬาฯ

ในยุคศตวรรษที่ 21 บริการสารสนเทศห้องสมุดพัฒนาสู่ระบบดิจิทัล สถาบันวิทยบริการ ได้บอกรับ

ฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ เข้ามาให้บริการเพื่อสนับสนุนนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านการพัฒนาคุณภาพของการผลิตบัณฑิตและงานวิจัย บริการใหม่ๆ ด้านการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์จึงเกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้คณาจารย์สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และวิจัย และสะสมไว้เพื่อเผยแพร่ในวงวิชาการนานาชาติ ห้องสมุด ดร. พรรณี สาคริก ได้มีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR—Chulalongkorn University Intellectual Repository) ด้วยการส่งผลงานวิจัยของคณาจารย์สถาบันภาษาไปบันทึกไว้ในคลัง เพื่อให้ได้ทดลองปรับปรุงแก้ไข จัดการบริการให้มีประสิทธิภาพซึ่งเมื่อได้ผลเป็นที่น่าพอใจก็ได้มีการส่งไปลงทะเบียนไว้ใน World Union Catalog ซึ่งมีมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลกประมาณ 800-900 แห่งเป็นสมาชิก ทั้งนี้นับเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของคณาจารย์สถาบันภาษาในระดับชาติและนานาชาติไปพร้อมๆ กัน

ต้นแบบฐานข้อมูลประชาคมนักปฏิบัติ (COP-Community of Practice)

ปี พ.ศ. 2549 ห้องสมุดได้สร้างฐานข้อมูลคณาจารย์สถาบันภาษาที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติ ความชำนาญพิเศษ สถานภาพ ศักยภาพ ผลงานวิชาการ และวิจัยฉบับเต็มไว้ เป็นต้นแบบให้กับคณะกรรมการประสานงานห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้นำไปจัดทำให้กับอาจารย์ และนักวิจัยในคณะของตน นอกจากนี้ฐานข้อมูลประชาคมนักปฏิบัติยังเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับคณาจารย์ และนักวิจัยที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ และมีผลงานที่หลากหลาย ซึ่งผู้สนใจทั้งภายในและภายนอกประเทศจะสามารถติดต่อ ประสานงานด้วยได้ นับเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงและผลงานของคณาจารย์และมหาวิทยาลัย และยังเป็นการสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มุ่งมั่นจะเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการให้กับประเทศ

30 ปีสถาบันภาษา เป็น 30 ปีที่น่าภูมิใจว่าห้องสมุด ดร. พรรณี สาคริก ไม่ได้เป็นเพียงแต่แหล่งค้นคว้าของคณาจารย์สถาบันภาษาเท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งทรัพยากรความรู้เพื่อการค้นคว้าทางวิชาการ

และวิจัย ที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษของประเทศด้วย

30 ปีสถาบันภาษา เป็น 30 ปีที่ห้องสมุดไม่ได้
หยุดนิ่ง แต่ได้พยายามแสวงหาสิ่งที่จำเป็นและสำคัญ
ต่อการเรียนการสอน การวิจัยของสถาบันภาษา และ
หาช่องทางส่งเสริมผลงานของอาจารย์ผู้ระดับชาติและ
นานาชาติ ทั้งนี้อยู่ที่อาจารย์ทั้งหลายที่จะผลักดันตัว
เอง ให้สร้างผลงานออกมาให้ได้ในเวลาอันสมควร
บัดนี้ทุกอย่างพร้อมแล้ว สำหรับอาจารย์ที่จะส่ง
ผลงานมาให้ห้องสมุดดำเนินการต่อ เพื่อประโยชน์ต่อ
ตนเอง สถาบันและมหาวิทยาลัยโดยรวม

**“30 ปีที่น่าภูมิใจ
ห้องสมุด
ดร. พรรณี นี สาคริก
ไม่ได้เป็นเพียงแต่
แหล่งค้นคว้าของ
คณาจารย์สถาบันภาษา
เท่านั้น
แต่ยังเป็นแหล่ง
ทรัพยากรความรู้
เพื่อการค้นคว้า
ทางวิชาการ และวิจัย
ที่สำคัญยิ่งต่อ
การพัฒนา
การเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษ
ของประเทศด้วย”**